

Saaremaa valla eelarvestrateegia

2019–2022

Kuressaare 2018

SISUKORD

Sissejuhatus	3
Eesti majandusareng	4
Majanduslik olukord Saaremaal 2005-2018	6
Saaremaa valla maksumaksjate ülevaade	8
Põhitegevuse tulude ülevaade ja prognoos	9
Põhitegevuse kulude ülevaade ja prognoos	14
Investeermistegevuse ülevaade ja prognoos 2019-2022	16
Finantseermistegevuse ülevaade ja prognoos ning finantsdistiipliini jälgimine	19
Sõltuvate üksuste finantstegevuse ülevaade ja prognoos	21
Tundlikkusanalüüs ja riskistsenaariumid	26
Kokkuvõte	28
LISA 1 Saaremaa valla eelarvestrateegia 2019-2022	29
LISA 2 Saaremaa valla sõltuvad üksused	30
LISA 3 Saaremaa valla arvestusüksus	31

SISSEJUHATUS

Saaremaa valla tegevuse aluseks on pikaajalisi arengueesmärke ja tegevussuundi kajastav arengustrateegia aastani 2030, mida menetletakse paralleelselt eelarvestrateegiaga. Eelarvestrateegia tuleb koostada vähemalt nelja eelseisva eelarveaasta kohta ning valla arengukava koostatakse aastateks 2019-2030. Eelarvestrateegia on üheks oluliseks osaks arengukavast, seades finantsilised piirid valla võimalustest arengukavas planeeritud tegevuste täide viimiseks.

Saaremaa valla strateegilistest eesmärkidest lähtudes on koostatud valla eelarve tulude prognoos ja piiritletud kavandatavate kulude ning investeeringute mahud kui ka valla laenustrateegia. Investeeringute osas 2019-2021 on oluline roll ühinemislepingus kokku lepitud investeeringutel. Valla majandustegevus on suuresti sõltuv majandustegevuse väliskeskkonna mõjudest ning seetõttu uuendatakse strateegiat iga-aastaselt võttes aluseks ühinemislepingu, sealhulgas ühinemislepingu investeeringuid käsitlevat lisa, täpsustades ja vajadusel täiendades nelja eelseisva aasta kavasid ning seades plaanid viiendaks aastaks. Pikaajaline planeerimine võimaldab keskenduda pikemaajalistele arengueesmärkidele, kavandada tulemuslikumalt nende elluviimiseks vajalikke ressursse ning muuta konkreetse eelarveaasta eelarveprotsess läbipaistvaks, seostades seda valla pikemaajaliste sihtidega.

Saaremaa valla eelarvestrateegia koostatakse arengukavas seatud eesmärkide saavutamiseks planeerides kavandatud tegevuste finantseerimist. Strateegias tuuakse välja valla majandusliku olukorra analüüs ning prognoos strateegia perioodiks. Samuti annab eelarvestrateegia ülevaate temast sõltuvate üksuste majandusolukorrast. Eelarvestrateegias esitatakse Saaremaa valla järgmise nelja aasta eelarvepoliitika põhisuunad, majandusarengu prognoos, vallavalitsuse prioriteedid ja valitsemisalade rahastamiskava.

Eelarve strateegias antakse ülevaade sõltuvate üksuste finantstegevusest ja prognoosidest ning käsitletakse eelarve tundlikkusanalüüsi. Saaremaa valla sõltuvad üksused eelarve strateegia perioodil on SA Kuressaare Haigla, SA Kuressaare Hambapolikliinik, SA Lääne-Saare Kultuurivara ja SA Orissaare Spordihoone.

EESTI MAJANDUSARENG

Rahandusministeeriumi andmete kohaselt kasvas Eesti majandus 2017. aasta viimases kvartalis kiiresti ehk 5% aasta ja 2,2% kvartali arvestuses.

Toodetud lisandväärtuse kasvu (2016. aasta 1,5%-lt 5,6%-ni) peamisteks vedajateks tegevusalade lõikes olid ehitussektor ja valdavalt sisetarbimisele suunatud teenindusharud, nagu info- ja sidevaldkond ning kutse- ja tehnikalane tegevus. Eeltoodud tegevusalad tagasid kokku üle poole kogu lisandväärtuse juurdekasvust.

OECD ennustab Eesti majandusele senise kasvu aeglustumist: 2018. aastal 3,7% ja 2019. aastal 3,2%, seda eelkõige töajõudefitsiidi tõttu. Eratarbimine suureneb tänu üksikisiku tulumaksu vähenemisele ja palgakasvule. Euroala riikide majanduskasv stimuleerib Eesti ekspordi vaatamata tööjõu kallinemisele.

Eesti Panga prognoosi kohaselt kasvas majandus 2018. aasta esimeses kvartalis aastatagusega võrreldes 3,6%, kuid kahanes 2017. aasta neljanda kvartaliga 0,1%. Vaatamata majanduskasvu aeglustumisele on kasv siiski tugev ja ületab potentsiaalset kasvumäära. Kasvu soosivad leebe rahapoliitika ja soodne väliskeskkond, aga ka valitsuse eelarvepoliitika, mis on toonud kaasa kulutuste kasvu. Esimese kvartali majanduskasvu panustasid peamiselt arvestuslikud komponendid nagu varude muutus ja statistiline vahe. Ekspordi ja tarbimise kasv jäid tagasihoidlikuks ning investeeringud vähenesid. Eratarbimine oli oodatust väiksem. Tõenäoliselt avaldub tulumaksureformi tarbimist suurendav mõju teises ja kolmandas kvartalis.

Rahandusministeeriumi 2018. aasta kevadise majandusprognoosi kohaselt jääb majanduskasv ka 2018. aastal tugevaks, kuid 2019-2020 on oodata majanduskasvu aeglustumist. Töötlev tööstus ning ekspordile orienteeritud teenindusvaldkonnad on need, mis peaks nendel aastatel majanduskasvu toetama. Tugev nõudlus toob kaasa investeerimisaktiivsuse ja tarbimisvõime suuremise, mis avaldub kaubanduse, ehituse ja teiste peamiselt sisenõudlusest sõltuvate valdkondade kasvus.

Tabel 1. Makromajanduslikud näitajad 2017-2022

Olulisemad majandusnäitajad	2017 tegelik	2018 prognoos	2019 prognoos	2020 prognoos	2021 prognoos	2022 prognoos
SKP jooksevhindades (mld eurot)	23,0	24,7	26,3	27,8	29,3	30,9
SKP reaalkasv	4,9%	4,0%	3,2%	3,0%	2,9%	2,9%
SKP nominaalkasv	9,0%	7,6%	6,3%	5,8%	5,4%	5,4%
Tarbijahinnaindeks	3,4%	2,9%	2,3%	2,4%	2,0%	2,0%
Tööhõive kasv	2,2%	0,8%	0,5%	0,0%	-0,3%	-0,3%
Töötuse määr	5,8%	5,8%	6,2%	6,3%	6,5%	6,8%
Keskmine brutopalk (eurodes)	1 221	1 307	1 381	1 457	1 540	1 628
Palga nominaalkasv	6,5%	7,0%	5,7%	5,5%	5,7%	5,7%

Allikas: Rahandusministeeriumi 2018. aasta kevadine prognoos

MAJANDUSLIK OLUKORD SAAREMAAL 2005-2018

01.12.2016 allkirjastati Saaremaa omavalitsuste ühinemisleping. 21.10.2017, Saaremaa Vallavolikogu valimistulemuste väljakuulutamise päeval, jõustus Kuressaare linna, Lääne-Saare valla, Leisi valla, Orissaare valla, Pihtla valla, Salme valla, Valjala valla, Laimjala valla, Kihelkonna valla, Mustjala valla, Torgu valla ja Põide valla ühinemine ning moodustus uus omavalitsusüksus Saaremaa vald.

Pärast poolte ühinemist ning nendest uue kohaliku omavalitsuse üksuse moodustamist lõpetasid ühinevad kohaliku omavalitsuse üksused kui avalik-õiguslikud juriidilised isikud oma tegevuse.

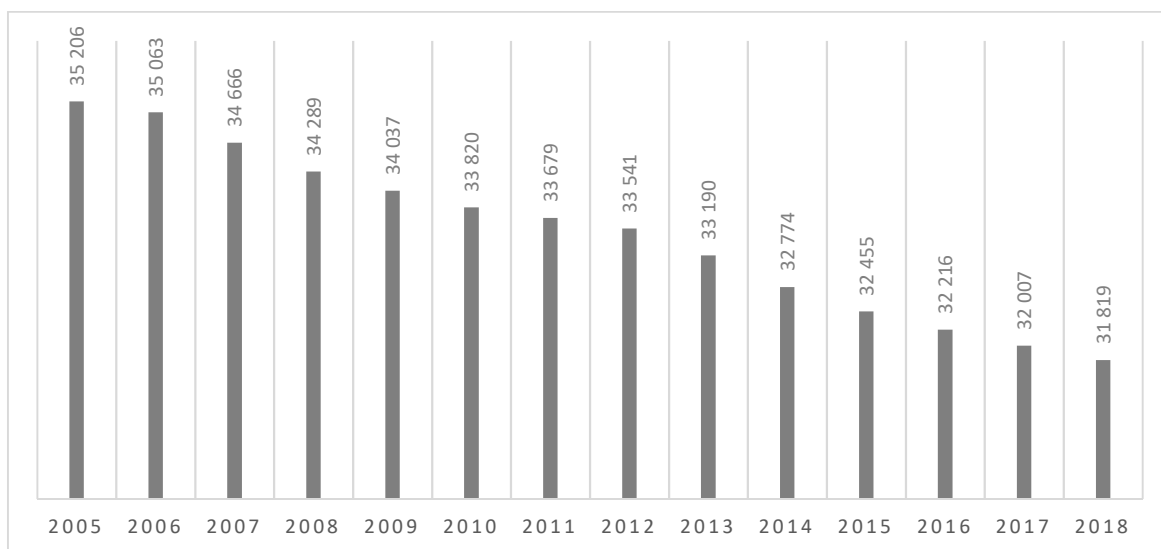
Ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuste vallavalitsused ja linnavalitsus ametiasutustena lõpetasid oma tegevuse 31.12.2017 ja uue kohaliku omavalitsuse üksuse vallavalitsus ametiasutusena alustas tegevust 01.01.2018, millest alates on kohaliku omavalitsuse asutuste registris Saaremaa Vallavalitsus registrikoodiga 77000306.

Ühinenud omavalitsuste varad, nõuded ja kohustused liideti seisuga 31.12.2017. Saaremaa vald on ühinevate omavalitsuste õigusjärglane.

Ühinevate omavalitsuste osalused äriühingutes, sihtasutustes ja mittetulundusühingutes läksid vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 35 lõikele 42 õigusjärgluse põhimõttel üle Saaremaa vallale.

Saaremaa valla rahvaarv rahvastikuregistri andmetel oli 01.01.2018 seisuga 31 819 inimest, kellest 49,3% olid mehed ja 50,7% naised. Saaremaa rahvastik moodustab Eesti rahvastikust 2,4%. Perioodil 2005-2018 on Saaremaa valla elanike arv vähenenud 9,6% ehk 3387 elaniku võrra. Kõige suurem rahvaarvu langus oli aastal 2013, mil vähenemine oli 416 elanikku. 01.01.2018. aasta elanike arv vähenes võrreldes 01.01.2017. aastaga 188 võrra.

Joonis 1. Saaremaa valla elanike arv 2005-2018.

Allikas: rahvastikuregister

Sündivus Saaremaa vallas on langustrendis. 2015. aastal oli sünde 293, 2016. aastal 273 ja 2017. aastal 290. Enim mõjutab valla elanike arvu ränne. Iga-aastane sisseränne ületab tuhande piiri olles perioodil 2009-2017 aastatel 1050-1475 elanikku. Samas väljaränne ületab pidevalt sisserännet.

Saaremaa valla elanike vanuselises jaotuses on kasvanud kuni 9-aastaste osakaal. Samas 10-19-aastaste osakaal on languses ja seda lausa 2684 elaniku võrra võrreldes eelmist aastat 2005 aastaga. Tööealise rahvastiku (15-74- aastased) osakaal on vähenenud 2005. aastaga võrreldes 3362 inimese võrra. Tõusujoones on 45-aastaste ja vanemate elanike arv. Muutused rahvastikus näitavad jätkuvalt elanike vähenemist ja rahvastiku vananemist.

SAAREMAA VALLA MAKSUMAKSJATE ÜLEVAADE

Keskmine maksumaksjate arv Saaremaa vallas oli 2017. aastal 14 474, mis teeb 2,4% Eesti maksumaksjate arvust ja 59,6% Saaremaa tööelistest elanikest.

Tabel 2. Saaremaa valla keskmise maksumaksjate arvu ja keskmise töötasu ülevaade aastatel 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Saaremaa valla rahvaarv 01.01	32 774	32 455	32 216	32 007	31 819
sh. tööelised (19-64 aastased)	20 671	20 329	20 006	19 781	19 502
Muutus (tööeliste arvus)	-2,05%	-1,65%	-1,59%	-1,12%	-1,41%
Saaremaa valla keskmine maksumaksjate arv	14 075	14 244	14 324	14 474	14 572
Muutus (maksumaksjate arvus)	-0,6%	1,2%	0,6%	1,0%	0,7%
Maksumaksjate osakaal tööelisest elanikkonnast	68%	70%	72%	73%	78%
Saaremaa valla keskmine bruto töötasu (eurodes)	882	942	995	1 064	1 125
Muutus (bruto töötasus)	5,9%	6,8%	5,6%	6,9%	5,7%
Eesti keskmine bruto töötasu	1 005	1 065	1 146	1 221	1 307
Valla bruto töötasu erinevus Eesti keskmisest	88%	88%	87%	87%	86%

Allikas: Rahandusministeerium, Eesti Statistikaamet, Saaremaa valla rahandusteenistus

Alates 2014. aastast on maksumaksjate arv olnud tõusvas jones. Samas tööeliste arv on jätkuvalt langustrendis nagu ka valla elanike üldarv.

PÕHITEGEVUSE TULUDE ÜLEVAADE JA PROGNOOS

Tulenevalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest käsitletakse põhitegevuse tuludena maksutuluid, tulusid kaupade ja teenuste müügist, saadavaid toetusi ja muid tegevuskulusid. Valla tuludest suurima osa moodustavad maksutulud, millest omakorda enamuse laekub eraldistena riiklikest maksudest ehk füüsilise isiku tulumaksust ja maamaksust.

Põhitegevuse tulude koosseisu ei kuulu saadavad toetused põhivara soetuseks, põhivara müügitulu, tulu osaluste ja muude aktsiate ning osade müügist ega finantstulud.

Käesoleva eelarvestrateegia perioodi (2019-2022) on põhitegevuse tulude prognoosimisel lähtunud eelkõige järgmistest eeldustest:

- Saaremaa valla elanikkond väheneb ja maksumaksjate arv jääb samaks;
- Tulumaksu laekumine kasvab 4,5-5,5%;
- Tulumaksumäära eraldise kasv 11,86%-lt 11,93%-ni;
- Maamaksumäära ei muudeta;
- Uusi kohalikke makse ei kehtestata;
- Kohalikud maksud on ainult Kuressaare linna reklaamimaks ning teede ja tänavate sulgemise maks;
- Kuressaare Linnateatri kui valla hallatava asutuse lõppemine (moodustub SA Kuressaare Linnateater) põhjustab kaupade ja teenuste müügist saadava tulu vähenemise;
- Lasteaia kohatasude ühtlustamise algatamine 2019. aastal;
- Riigieelarveeraldised on kavandatud strateegia perioodil võrdsena 2018. aasta eraldistega;
- Muud saadavad toetused tegevuskuludeks erinevatelt riigiasutustelt on kavandatud võrdsena 2018. aasta eraldistega.

Tabel 3. Saaremaa valla põhitegevuse tulud aastatel 2018-2022 (tuhandetes eurodes)

	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Põhitegevuse tulud					
Maksutulud	24 583	25 749	27 097	28 260	29 476
sh tulumaks	23 334	24 500	25 848	27 011	28 227
sh maamaks	1 229	1 229	1 229	1 229	1 229
sh muud maksutulud	20	20	20	20	20
Tulud kaupade ja teenuste müügist	3 588	3 492	3 492	3 492	3 492
Saadavad toetused tegevuskuludeks	14 335	14 019	14 019	14 019	14 019
sh tasandusfond	2 043	1 843	1 843	1 843	1 843
sh toetusfond	10 845	10 845	10 845	10 845	10 845
sh muud toetused	1 447	1 331	1 331	1 331	1 331
Muud tegevustulud	298	295	295	295	295
Kokku põhitegevuse tulud	42 804	43 555	44 903	46 066	47 282

Allikas: Saaremaa valla rahandusteenistuse arvutused

Saaremaa valla eelarvesse laekuv füüsilise isiku tulumaks on seotud Saaremaa valla rahvastikuregistrisse registreeritud inimeste arvu, nende tööhõive taseme ning keskmise töötasuga, moodustades maksutuludest suurima osa. 2018. aastal oli keskmine maksumaksjate arv tööealisest elanikkonnast 59,6%.

2018. aastal suurenes kohalikele omavalitsustele laekuv tulumaksueraldise määr 0,26 protsendipunkti võrra ehk 11,86%-le. 2019. aastal on tulumaksueraldise määr 11,9% ja 2020. aastal 11,93%. Tulumaksueraldise määr 11,93% sisaldab 0,01 protsendipunkti ujumise algõpetuse kuludeks, 0,02 protsendipunkti üldhariduskoolide tugiteenuste kuludeks ja maamaksu kompenseerimiseks 0,20 protsendipunkti. Enne 2009. aasta majanduskriisi oli tulumaksu eraldise määr 11,9 % ning majanduskriisi ajal viidi tulumaksueraldise määr 11,4% tasemele ning jäi püsima kuni 2012. aastani. 2013. aastal oli tulumaksueraldise määr 11,57% ja 2014. aastal 11,6%. Tulumaksueraldise määr 2017. aastal sisaldas 0,20 protsendipunkti maamaksu vabastusest tulenevat kompensatsiooni kohalikele omavalitsusele. 2019. aasta tulumaksu määr 11,9% ei ole sisult võrdne 2009. aasta tulumaksumääriga eraldisega 11,9%, sest sellest 0,23 protsendipunkti on maamaksu tulude ja hariduskulude katteks ning puhas tulumaksu määr on 11,67%. Seega ei ole kohalikele omavalitsustele taastatud majanduskriisi eelset tulumaksumääriga eraldise taset. Eelarvestrateegia perioodil on arvestatud tulumaksu kasvuks 2019. aastal 5%, 2020. aastal

5,5% ning aastatel 2021-2022 4,5%. Tulumaks moodustab aastatel 2019-2022 põhitegevuse tuludest 56,3-59,7%. Tulumaksu prognoosimisel on oluline osa maksumaksjate arvul ning palgatasemel. Eelarvestrateegia perioodil eeldatakse, et maksumaksjate arv ei vähene ning palgatase kasvab.

Tabel 4. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine 2017-2022

	2017 tegelik	2018 prognoos	2019 prognoos	2020 prognoos	2021 prognoos	2022 prognoos
Maksumaksjate arv	14 474	14 572	14 572	14 572	14 572	14 572
Maksumaksjate arvu muutus	1,0%	0,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Väljamaksed füüsilistele isikutele (tuhandetes eurodes)	184 740	196 743	205 886	216 663	226 413	236 602
Sissetulek inimese kohta kuus (eurodes)	1 064	1 125	1 177	1 239	1 295	1 353
Sissetuleku kasv	6,9%	5,7%	4,6%	5,2%	4,5%	4,5%
Tulumaksu laekumine (tuhandetes eurodes)	21 751	23 334	24 500	25 848	27 011	28 227
sh maamaksu hüvitamine (tuhandetes eurodes)	369	393	412	433	453	473
sh ujumise algõpetus ja tugiteenused (tuhandetes eurodes)	0	59	62	65	68	71
Tulumaksu laekumise kasv	7,0%	7,3%	5,0%	5,5%	4,5%	4,5%
Tulumaksu laekumise ja sissetulekute suhe	11,6%	11,86%	11,90%	11,93%	11,93%	11,93%

Allikas: Rahandusministeerium ja Saaremaa valla rahandusteenistuse arvutused

Maamaks on riiklik maks, mis on kehtestatud maksukorralduse seaduse ja maamaksuseaduse alusel ning mis laekub täies ulatuses kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvesse. Koduomanike maksukoormuse vähendamiseks kaotati maamaksuseaduse § 11 alusel alates 2013. aastast maamaks kodualusele maale tiheasustusega piirkonnas 1 500 m² ja hajaasustusega piirkonnas kuni 2 ha ulatuses. Riik kompenseerib omavalitsusüksustele saamata jäänud tulu füüsilise isiku tulumaksust kohaliku omavalitsuse üksustele eraldatava määra suurendamise kaudu. Maamaksu hüvitise osa tulumaksu eraldise määras on 0,20

protsendipunkti. Maamaksu osa valla põhitegevuse tuludest on eelarvestrateegia perioodil 2,6%-2,8%. Eelarvestrateegia perioodil laekuv maamaks on kavandatud 2018. aasta tasemel.

Kohalike maksude kehtestamise aluseks on kohalike maksude seadus, mis võimaldab omavalitsustel kehtestada kuus kohalikku maksu: reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks, parkimistasu, mootorsõidukimaks, loomapidamismaks ja lõbustusmaks. Saaremaa vallas kehtivad kohalikud maksud on Kuressaare linnas kehtestatud reklaamimaks ja teede ning tänavate sulgemise maks. Kohalikud maksud moodustavad valla põhitegevuse tuludest ca 0,05%. Maksude kehtestamist ja laekumist reguleerivad maksukorralduse seadus ja linnavolikogu määrused. Kohalike maksude laekumise prognoosimisel on eeldatud, et uusi kohalikke makse strateegiaperioodil ei kehtestata.

Tulud kaupade ja teenuste müügist moodustavad eelarvestrateegia perioodil 7,3-8,0% valla põhitegevuse tuludest. Tulud kaupade ja teenuste müügist koosnevad laekumistest teistelt omavalitsustelt haridusteenuse, lapsevanematelt lasteaedade toiduraha ja kohatasu ning huvikoolide ringitasude eest. Tulud kaupade ja teenuste müügist on üüritulud, tasud hallatavate asutuste ja struktuuriüksuste teenuste eest.

Põhiosa kaupade ja teenuste müügist laekuvatest tuludest saadakse haridusalasest tegevusest, neist suurimad on teistelt omavalitsusüksustelt laekuvad summad haridusasutuste tegevuskulude katmisel. Alates 2019. aastast on tulude vähenemine tingitud Kuressaare Linnateatri muutumisest sihtasutuseks.

Eelseisvatel aastatel vaadatakse üle ja analüüsitakse lapsevanemate tasu haridusasutuste kulude katmisel ja hinnatakse teenuse kasutaja osaluse muutmise (tõstmise) põhjendatust ja otstarbekust.

Toetused laekuvad põhiliselt riigieelarve tasandus- ja toetusfondist. Tasandusfondi eesmärk on ühtlustada omavalitsuste võimalusi avalike teenuste osutamisel. Eelarvestrateegia kohaselt 2018. aasta tulumaksu kasvu mõjul väheneb 2019. aasta eelarves tasandusfondi eraldis. Seoses riigieelarveliste võimaluste piiratusega ja kohaliku omavalitsuse üksuste kõrge defitsiidi tasemega ei ole riigi eelarvestrateegias kavandatud aastateks 2020–2022 kohalikele omavalitsustele tasandusfondi eraldise kasvu.

Toetusfondi hulka kuuluvad üldhariduskoolide toetus, koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus, raske ja sügava puudega lastele abi osutamise toetus, huvihariduse toetus, teede korrashoiu toetus, toimetulekutoetus, matusetoetus, asendus- ja järelhoolduse teenuse toetus, jäätmehoolduse arendamise toetus, sotsiaalteenuste korralduse ja arenduse toetus. Riigieelarve toetusfondi eraldised on konkreetsete ülesannete täitmiseks.

Muud saadavad toetused on erinevate riigiasutuste sihtotstarbelised toetused nagu treenerite tööjõutoetus, PRIA koolipiima ja –puuvilja toetus, raamatukogude toetus jm.

Muu tegevustulu koosseisus käsitletakse muuhulgas kaevandusõiguse tasusid, vee erikasutustasu, saastetasusid, kahjutasusid, viivistasusid ning muid planeerimata tulusid. Eelarvestrateegia perioodil on muud tegevustulud kavandatud eelmiste perioodide tegelikku laekumist arvestades.

PÕHITEGEVUSE KULUDE ÜLEVAADE JA PROGNOOS

Tulenevalt kohaliku omavalituse üksuse finantsjuhtimise seadusest, käsitletakse eelarve strateegias põhitegevuse kuludena tegevuskuludeks antavaid toetuseid, personalikulusid, majandamiskulusid ja muid kulusid.

Antavad toetused tegevuskuludeks jagunevad: sotsiaaltoetused, muud toetused füüsilistele isikutele, sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks ning mittesihtotstarbelised toetused. Antavate toetuste hulgas on tegevus- ja projektitoetused mittetulundusühingutele ja teistele organisatsioonidele.

Põhitegevuse kuludest moodustab suurema osa personalikulu, mis on 2018. aasta eelarves 61,8% põhitegevuse kuludest. Eesti keskmiseks palgakasvuks on aastatel 2019-2022 kavandatud 5,5%. Ka Eesti Panga 2018. aasta majandusprognoosis tuuakse esile, et jätkub surve palgatõusuks aastatel 2019-2020. Saaremaa valla eelarvestrateegia 2019. aasta eelarves on kavandatud palgatõusuks 4,1% ning järgmistel aastatel 1,9%. Eelkõige on palgatõusu aluseks riigipoolsete palkade tõus haridusasutustes ja kultuurivaldkonnas, mis omakorda survestab kohalikke omavalitsusi palkasid tõstma. 2019. aastal on lasteaiaõpetajate palgamäär 90% üldhariduskooli õpetaja palgamäärast. 2020. aastal on lasteaiaõpetajate palgamäär võrdne üldhariduskooli õpetaja palgamääraga. Samuti on arvestatud 2019. aastal palgaalammäära kasvuga 6%.

Eelarvestrateegia perioodil on tegevuskulude kavandamisel lähtunud eelkõige seadusejärgsete avalike teenuste osutamiseks vajalike kulude katmisega. Majandamiskulude kavandamisel arvestatakse lepinguliste kohustustega ning kaupade ja teenuste hinnatõusudega. Majandamiskulude osas võrreldes 2018.aasta eelarvega kasvu ei kavandata, sest 2018. aasta eelarves on piisavalt sisemisi ressursse, mida saab ümber paigutada. Majandamiskuludega sama põhimõtte järgi ei ole kavandatud antavate toetuste eelarve kasvu.

Lisaks on eelarve strateegias arvestatud põhitegevuse kulude kavandamisel järgmisi põhimõtteid ja asjaolusid:

- töötasumäärade ühtlustamine;
- lasteaiaõpetajate kohustuslik palgatõus aastatel 2019-2020;
- alampalgatõus.

Tabel 5. Põhitegevuse kulud 2018-2022 (tuhandetes eurodes)

	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Antavad toetused tegevuskuludeks	2 418	2 418	2 418	2 418	2 418
Muud tegevuskulud	36 998	37 998	38 498	38 998	39 498
sh personalikulud	24 361	25 361	25 861	26 361	26 861
sh majandamiskulud	12 321	12 321	12 321	12 321	12 321
sh muud kulud	316	316	316	316	316
Põhitegevuse kulud kokku	39 416	40 416	40 916	41 416	41 916

Allikas: Saaremaa valla rahandusteenistuse arvutused

INVESTEERIMISTEgevuse ÜLEVAADE JA PROGNOOS 2019-2022

Tulenevalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest, käsitletakse eelarvestrateegias investeerimistegevusena järgmisi tegevusi:

- põhivara soetus;
- põhivara müük;
- põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine;
- põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine;
- osaluste soetus;
- osaluste müük;
- muude aktsiate ja osade soetus;
- muude aktsiate ja osade müük;
- antavad laenud;
- tagasilaekuvad laenud;
- finantstulud ja finantskulud.

Eelarvestrateegia perioodil jätkuvad projektid:

- aastatel 2018-2019 kaasajastatakse Kuressaare kesklinna avalik ruum, maksumusega kokku 4,5 miljonit eurot. Valla omaosalus vastavalt Saaremaa Vallavolikogu 23.03.2018 otsusele nr 28 on 1,8 miljonit eurot ning projekti toetus EAS-i piirkondade konkurentsivõime tugevdamise meetmest on 2,7 miljonit eurot;
- aastatel 2018-2019 rekonstrueeritakse Kuressaare Pargi lasteaed maksumusega 4,2 miljonit eurot ja aastatel 2018-2021 rekonstrueeritakse Kuressaare Tuulte Roosi lasteaed maksumusega 3,4 miljonit eurot;
- aastatel 2018-2019 renoveeritakse Lümända keskusehoone maksumusega 2,0 miljonit eurot;
- aastatel 2018-2019 renoveeritakse Orissaare lasteaed maksumusega 1,2 miljonit eurot;
- aastatel 2018-2019 toimub Mullutu tee ehitus maksumusega 160 tuhat eurot;
- aastatel 2018-2021 renoveeritakse Orissaare kultuurimaja maksumusega 360 tuhat eurot.

Tabel 6. Eelarvestrateegia perioodi investeeringud (eurodes)

	2019	2020	2021	2022
Kihelkonna Kooli küttesüsteem	20 000	80 000		
Kuressaare Pargi Lasteaed ²	2 200 000			
Kuressaare Tuulte Roosi Lasteaed ¹	100 000	2 680 000	220 000	
Kuressaare Gümnaasiumi staadion	800 000			
Kesklinna ehitus ¹	2 200 000			
Saaremaa Ühisgümnaasium ³		200 000	1 500 000	4 750 000
Maa ost riigilt ²	64 000			
Riigigümnaasiumi piirkonna arendus	50 000	500 000	500 000	
Vanalinna kool	150 000	1 240 000	1 450 000	
Kaitseliidu lasketiir ²	120 000	130 000		
Tallinna tänav			500 000	
Saaremaa Ühisgümnaasiumi hostel	60 000			
Helikopteri platsi projekteerimine SA Kuressaare Haiglale	15 000			
Leisi, Kooli tänava jalg- ja rattatee				80 000
Pärsama hooldekodu vana osa projekteerimine			20 000	
Lümenda keskusehoone ²	1 660 000			
Nasva sadam ²	240 000			
Mullutu tee ¹	130 000			
Mustjala Päevakeskuse -pansionaadi projekteerimine ²	15 000			
Orissaare Lasteaed ¹	700 000			
Orissaare Kultuurimaja ²			360 000	
Orissaare hostel ¹	95 000			
Kaali-Kõljala kergliiklustee 0,8 km	40 000			
Salme Põhikool		15 000		200 000
Salme Lasteaed				150 000
Salme-Läätsa kergliiklustee				160 000
Torgu kogukonnamaja välissoojustus	75 000			
Valjala Põhikooli staadion ja võimla			300 000	
Valjala aleviku valgustus				100 000
Valjala Põhikooli ja lasteaia katlamaja		15 000		
VALLA TEED	1 690 000	500 000	935 000	2 610 000
KOMMUNAALMAJANDUS (hajaasustusprogramm)	100 000	100 000	100 000	100 000
TEHNOTARISTU	100 000	100 000	100 000	100 000
MAJANDUS	60 000	100 000	100 000	300 000
KULTUUR/SPORT				200 000
MUINSUSKAITSE	160 000	160 000	160 000	160 000
HARIDUS				400 000
SOTSIAAL	800 000			400 000
KOKKU	11 644 000	5 820 000	6 245 000	9 710 000

¹ alustatud 2018. aastal, kaasrahastusega

² alustatud 2018. aastal, kaasrahastuseta

³ alustamata, kaasrahastusega

Saaremaa valla 2018. aasta netovõlakooormuse prognoos eelarve alusel on 49,6% ja valla netovõlakooormuse ülemmäär 60%. Saaremaa vallal on vaja investeeringuid ellu viia suuremas summas kui on planeeritav põhitegevuse tuleml ja vallal ei ole ka käesoleval hetkel suuri rahalisi reserve, seega saab finantseerimistehingute katteallikaks olla uute kohustuste võtmine. Investeeringute osas 2019-2021 on oluline roll ühinemislepingus kokku lepitud investeeringutel. Valla majandustegevus on suuresti sõltuv majandustegevuse väliskeskkonna mõjudest ning seetõttu uuendatakse strateegiat igaaastaselt, võttes aluseks ühinemislepingus kokku lepitud investeeringud, täpsustades ja vajadusel täiendades nelja eelseisva aasta kavasad ning seades plaanid viiendaks aastaks.

2018. aasta alguse seisuga oli vallal 47 laenu kogumahu 20,6 miljonit eurot. Strateegia perioodil aastatel 2019-2022 on kavas võtta uusi kohustusi 22 miljonit eurot ja tasuda kohustusi 15,5 miljonit eurot.

Tabel 7. Investeerimistegevus aastatel 2018–2022 (tuhandetes eurodes).

	2018	2019	2020	2021	2022
Investeerimistegevus	-6 984	-8 089	-4 839	-5 274	-7 649
Põhivara soetus (-)	-10 191	-9 824	-5 660	-6 085	-9 450
Põhivara müük (+)	118	200	200	200	200
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	5 066	3 555	1 000	1 000	2 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-1 788	-1 820	-160	-160	-160
Osaluste soetus (-)	0	0	0	0	0
Tagasilaeuvad laenud (+)	0	0	0	0	0

Allikas: Saaremaa valla rahandusteenistuse arvutused

FINANTSEERMISTEGEVUSE ÜLEVAADE JA PROGNOOS NING FINANTSДИСТДИПЛИНИ JÄLGIMINE

Tulenevalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest käsitletakse eelarve strateegias finantseerimistegevusena järgmiseid tegevusi:

- laenude võtmine;
- võlakirjade emiteerimine;
- kapitalirendi- ja faktooringukohustuste võtmine;
- kohustuste võtmine teenuste kontsessioonkokkulepete alusel;
- võetud laenude tagasimaksmine;
- kapitalirendi- ja faktooringukohustuste täitmine;
- emiteeritud võlakirjade lunastamine;
- tagasimaksed teenuste kontsessioonikokkulepete alusel.

Eelarvestrateegia perioodiks kavandab Saaremaa vald investeringute ja projektide kaasfinantseerimiseks võtta laene ja muid finantskohustusi ulatuses, et netovõlakoormuse määr püsib 60% piires. Vastavalt KOFS-i §-le 34 võib netovõlakoormus aruandeaasta lõpul ulatuda aruandeaasta tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordne vahe on väiksem kui 60% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda kuni 60 protsendini vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest. Seega on netovõlakoormuse ülemmäär iga konkreetse kohaliku omavalitsuse üksuse puhul erinev.

2017. aasta lõpus oli Saaremaa valla netovõlakoormus 50,2% ja 2018. aasta netovõlakoormuse määr on kavandatud 49,6%. Saaremaa valla netovõlakoormuse ülemmäär aastatel 2019-2021 on 60% ja alates 2022. aastast 68,1%. Laenude võtmise võimalusi ja laenude teenindamisega seotud makseid aastateks 2019-2022 on arvestatud allolevas tabelis.

Tabel 8. Finantseerimistegevus aastatel 2018-2022 (tuhandetes eurodes)

	2018	2019	2020	2021	2022
Finantseerimistegevus	2 868	3 061	1 207	911	1 325
Kohustuste võtmine	6 229	6 500	4 800	4 900	5 800
Kohustuste tasumine	-3 361	-3 439	-3 593	-3 989	-4 475

Allikas: Saaremaa valla rahandusteenistuse arvutused

Kohaliku omavalitsus üksuse finantsjuhtimise seadus kehtestab finantsdistsipliini tagamise meetmed, milleks on kinnipidamine põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja netovõlakoormuse ülemmäärast.

Põhitegevuse tulemi võrdub põhitegevuse tulude ja kulude vahega. Põhitegevuse tulemi väärtus aruandeaasta lõpu seisuga peab olema null või positiivne. Kui põhitegevuse tulemi väärtus on negatiivne, tähendab see, et jooksva aasta tulud ei kata jooksvaid kulusid. Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus sätestab, et põhitegevuse tulemi ei tohi olla negatiivne kahel järjestikusel aastal. Eelarvestrateegia perioodil on põhitegevuse tulemi kavandatud positiivne.

Finantseerimistegevuse rahavoogudes on kesksel kohal netovõlakoormus ehk võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade (raha ja pangakontodel olevad vahendid) kogusumma vahe, kus netovõlakoormuse arvestuses võetakse võlakohustustena arvesse bilansis kajastatud kohustused. Netovõlakoormuse ülemmäär võib seaduse järgi kujuneda kuni 100% põhitegevuse tuludest. Netovõlakoormus arvutatakse tekkepõhise raamatupidamisarvestuse andmete alusel kohaliku omavalitsuse üksuse kohta aruandeaasta lõpu seisuga. Võlakohustustena võetakse arvesse bilansis kajastatud võetud laenu, kapitalirendid, emiteeritud võlakirjad, tasumise tähtsajaks täitmata jäänud kohustused, saadud toetuste tagasimakse kohustused, pikaajalised võlad tarnijatele ja bilansiväliselt kajastatud järgmiste perioodide rendikohustused mittekatkestatavatest kasutusrendilepingutest mittekatkestatava perioodiga üle ühe aasta. Netovõlakoormus ei tohi ületada kahel järjestikusel aastal netovõlakoormuse ülemmäära. Eelarvestrateegia perioodil on netovõlakoormuse ülemmäärast kinni peetud.

SÕLTUVATE ÜKSUSTE FINANTSTEGEVUSE ÜLEVAADE JA PROGNOOS

KOFS § 2 punkt 9 kohaselt on sõltuv üksus – raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10 protsenti vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Saaremaa valla sõltuvad üksused on järgmised asutused:

- Sihtasutus Kuressaare Haigla
- Sihtasutus Kuressaare Hambapolikliinik
- Sihtasutus Lääne-Saare Kultuurivara
- Sihtasutus Orissaare Spordihoone

Sihtasutus Kuressaare Haigla asutati Kuressaare Linnavolikogu 27.novembri 1997. a otsuse nr 119 alusel. Sihtasutuse põhitegevuseks on eriarstiabi andmine. Oluline osa tuludest tuleb Sihtasutus Kuressaare Haiglale Eesti Haigekassalt.

Tabel 9. SA Kuressaare Haigla finantstegevuse prognoos (tuhandetes eurodes)

Kuressaare Haigla SA	2017 täitmine	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	11 181	11 461	12 034	12 636	13 267	13 931
sh saadud tulud kohalikul omavalitsuselt	9 365	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	10 602	11 865	11 482	12 056	12 659	13 292
<i>sh alates 2012 katkestamatud kasutusrendimaksud</i>	22 296	19 655	19 722	10 280	0	0
Põhitegevustulem	579	-404	552	580	608	639
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-439	-2 094	-813	-1 332	-232	-232
Eelarve tulem	140	-2 498	-261	-752	376	407
Finantseerimistegevus (-/+)	-58	265	-17	552	-213	-228
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	231	-2 084	-128	-50	313	329
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	149	150	150	150	150	150
Likviidsete varade suunamata jäak aasta lõpuks	3 382	1 298	1 170	1 120	1 433	1 762
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	397	662	645	1 197	984	756
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	77	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%	0,0%

Põhitegevus

Põhitegevuse tulude ja kulude kasvuks planeeritakse strateegia perioodil keskmiselt 5% aastas.

Finantseerimis- ja investeeringustegevus

Perioodil 2019-2022 planeerib SA Kuressaare Haigla uuendada meditsiiniseadmeid 200 000 euro eest aastas. Meditsiiniseadmete uuendamisel planeeritakse finantseerimisallikana kasutada kapitalirenti 100 000-200 000 euro ulatuses aastas. Lisaks kaalutakse 2020. aastal kapitalirendilepinguga magnetresonantstomograafi ostmist, mille hinnanguline soetusmaksumus on 750 000 eurot.

Sihtasutus Kuressaare Hambapolikliinik asutati Kuressaare Linnavolikogu 27.novembri 1997.a otsuse nr 120 alusel.

Tabel 10. SA Kuressaare Hambapolikliinik finantstegevuse prognoos (tuhandetes eurodes)

Kuressaare Hambapolikliinik SA	2017 täitmine	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	1 160	1 168	1 170	1 150	1 150	1 150
Põhitegevuse kulud kokku (+)	1 123	1 168	1 170	1 150	1 150	1 150
Põhitegevustulem	37	0	0	0	0	0
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-95	-104	-50	-50	-100	-30
Eelarve tulem	-58	-104	-50	-50	-100	-30
Finantseerimistegevus (-/+)	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-4	-44	10	15	-40	20
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	54	60	60	65	60	50
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	562	518	528	543	503	523
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kuressaare Hambapolikliinik Sihtasutus on tervishoiuasutus, kelle tegevuse eesmärk on seadusega sätestatud nõuetega kooskõlas kvaliteetse stomatoloogilise eriarstiabi osutamine ning suuõõne- ja hambahaiguste profülaktika vastavalt tegevusloale.

Põhitegevus

Hambapolikliiniku tulud koosnevad patsientidele tehtud raviteenuste eest esitatud arvete tasumisest. Laste hambaravi arved ja täiskasvanute hambaravi arved hambaravi- ja proteesihüvitise ulatuses esitab Hambapolikliinik Haigekassale tasumiseks. Põhitegevuse kulud koosnevad tööjõukuludest (75-80%), ravimaterjalid, meditsiinitehnika soetamine.

Finantseerimis- ja investeeringustegevus

Peamiseks investeeringuks on planeeritud soetada meditsiinitehnikat.

Sihtasutus Lääne-Saare Kultuur asutati Lääne-Saare Vallavolikogu 11. veebruari 2015. a otsuse nr 9 alusel. 23.01.2018 on sihtasutuse uueks nimeks SA Lääne-Saare Kultuurivara.

Põhitegevus

Põhitegevuse tulude suurenemine 2019. aastal on seotud Lümända keskusehoone inventari soetusega, summas 116 300 eurot. Esialgelt kokkulepitud rendihinda oleks võimalik alates 2019. aastast alandada ja kinnitada selleks 2 eurot/m². Seega on 2019. aasta strateegias rendikuludeks arvestatud 80 860 eurot, millest Lümända keskusehoone rendimakse vältaks 4 kuud, septembrist detsembrini. Alates 2020. aastast oleks kogu rendimakse suuruseks vallale 120 520 eurot, mis katab ka juhatuse liikme kulud.

Tabel 11. SA Lääne-Saare Kultuurivara finantstegevuse prognoos (tuhandetes eurodes)

Lääne-Saare Kultuurivara SA	2017 täitmine	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	378	203	197 160	120 520	120 520	120 520
sh saadud tulud kohalikul omavalitsuselt	376	196	189 960	113 320	113 320	113 320
Põhitegevuse kulud kokku (+)	418	203	197 160	120 520	120 520	120 520
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	3	0	0	0	0	0
Põhitegevustulem	-40	0	0	0	0	0
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-10	0	0	0	0	0
Eelarve tulem	-50	0	0	0	0	0
Finantseerimistegevus (-/+)	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	62	-111	0	0	0	0
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	112	-111	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	112	1	1	1	1	1
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Sihtasutus Orissaare Spordihoone asutati 15. veebruaril 2005. aastal Orissaare Vallavolikogu poolt.

Tabel 12. SA Orissaare Spordihoone finantstegevuse prognoos (tuhandetes eurodes)

	2017 täitmine	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Orissaare Spordihoone SA						
Põhitegevuse tulud kokku (+)	119	115	129	133	133	133
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	65	63	76	79	79	79
Põhitegevuse kulud kokku (+)	127	115	129	133	133	133
Põhitegevustulem	-9	0	0	0	0	0
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-6	0	0	0	0	0
Eelarve tulem	-15	0	0	0	0	0
Finantseerimistegevus (-/+)	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-15	0	0	0	0	0
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	6	6	6	6	6	6
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Põhitegevus

2019. ja 2020. aasta eelarvesse on planeeritud lisas palgafondi kasvule ka tegevuskulude suurenemine seoses üldise hinnatõusuga.

TUNDLIKKUSANALÜÜS JA RISKISTSENAARIUMID

Järgnevas tabelis on toodud kolme erineva riskistsenaariumi rakendumise mõju Saaremaa valla eelarvele.

Tabel 13. Riskistsenaariumid (tuhandetes eurodes)

Baasstsenaarium	2019	2020	2021	2022
Põhitegevuse tulud	43 555	44 902	46 066	47 281
Põhitegevuse kulud	40 416	40 916	41 416	41 916
Investeeringustegevus	-8 089	-4 839	-5 274	-7 749
Põhitegevuse tulem	3 139	3 986	4 650	5 365
Eelarvetulem	-4 950	-853	-624	-2 384
Võlakohustused	27 022	28 228	29 139	30 463
Likviidne vara	954	1 307	1 593	533
Netovõlakoormuse määr (%)	60	60	60	63
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	60	60	60	68

Riskistsenaarium A- sissetulekute väiksem kasv	2019	2020	2021	2022
(Võrreldes baasstsenaariumiga on füüsilise isiku tulumaksu laekumine väiksem 2019.aastast kuni perioodi lõpuni 2%)				
Põhitegevuse tulud	43 088	43 929	44 551	45 189
<i>Põhitegevuse tulude vähenemine</i>	<i>-467</i>	<i>-973</i>	<i>-1 515</i>	<i>-2 092</i>
Põhitegevuse kulud	40 416	40 916	41 416	41 916
Investeeringustegevus	-7 622	-3 866	-3 759	-5 657
<i>Vähenevad investeeringisvõimalused</i>	<i>-467</i>	<i>-973</i>	<i>-1 515</i>	<i>-2 092</i>
Põhitegevuse tulem	2 672	3 013	3 135	3 273
Eelarvetulem	-4 950	-853	-624	-2 384
Võlakohustused	27 022	28 228	29 139	30 463
Likviidne vara	954	1 307	1 593	533
Netovõlakoormuse määr (%)	61	61	62	66
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	60	60	60	60

Füüsilise isiku tulumaksu laekumise vähenemine 2% ulatuses eelarvestrateegia perioodil toob kaasa investeeringisvõimaluste vähenemise ja seega ka väheneb laenu võtmise võimalus, mis omakorda vähendab võlakoormust. Selleks, et jõuda netovõlakoormuse 60% tasemele, tuleb vähendada laenu võtmist eelarvestrateegia perioodil summas 0,5-2,7 miljonit eurot.

Tabel 13. Riskistsenaariumid(järg)

<u>Riskistsenaarium B- sissetulekute suurem kasv</u>	2019	2020	2021	2022
(Võrreldes baasstsenaariumiga laekub füüsilise isiku tulumaksu RM prognoosi kohaselt)				
Põhitegevuse tulud	43 718	45 075	46 558	48 126
<i>Põhitegevuse tulude suurenemine</i>	<u>163</u>	<u>173</u>	<u>492</u>	<u>845</u>
Põhitegevuse kulud	40 416	40 916	41 416	41 916
Investeeringustegevus	-8 252	-5 012	-5 766	-8 594
<i>Suurenevad investeeringuvõimalused</i>	<u>163</u>	<u>173</u>	<u>492</u>	<u>845</u>
Põhitegevuse tulem	3 302	4 159	5 142	6 210
Eelarvetulem	-4 950	-853	-624	-2 384
Võlakohustused	27 022	28 228	29 139	30 463
Likviidne vara	954	1 307	1 593	533
Netovõlakoormuse määr	60	60	59	62
Netovõlakoormuse ülemmäär	60	60	66	77

Tulumaksu laekumise prognoosimisel Rahandusministeeriumi 2018. aasta majandusprognoosi alusel loob võimaluse suurendada investeeringuid 2021. aastal ning viib netovõlakoormuse taseme 60%-lt 66%-le. Baasstsenaariumi järgi on alles 2022. aastal netovõlakoormus üle 60%.

<u>Riskistsenaarium C-põhitegevuse kulude kasv</u>	2019	2020	2021	2022
(Võrreldes baasstsenaariumiga on põhitegevuse kulude kasv alates 2019.aastast 2 % suurem)				
Põhitegevuse tulud	43 555	44 902	46 066	47 281
Põhitegevuse kulud	41 224	41 734	42 244	42 754
<i>Põhitegevuse kulude kasv</i>	<u>808</u>	<u>818</u>	<u>828</u>	<u>838</u>
Investeeringustegevus	-7 281	-4 021	-4 446	-6 911
<i>Vähenevad investeeringuvõimalused</i>	<u>-808</u>	<u>-818</u>	<u>-828</u>	<u>-838</u>
Põhitegevuse tulem	2 331	3 168	3 822	4 527
Eelarvetulem	-4 950	-853	-624	-2 384
Võlakohustused	27 022	28 228	29 139	30 463
Likviidne vara	954	1 307	1 593	533
Netovõlakoormuse määr	60	60	60	63
Netovõlakoormuse ülemmäär	60	60	60	60

Põhitegevuskulude kasv 2% võrra aga vähendab investeeringuvõimalusi kui põhitegevustulud ei kasva. Seega isegi mõne protsendiline muutus tulude või kuludes mõjutab oluliselt eelarve võimalusi.

KOKKUVÕTE

Käesolevas strateegias on antud ülevaade Saaremaa valla eelarve tuludest, kuludest ning investeerimis- ja finantseerimistegevusest aastatel 2019-2022. Eelarve on struktureeritud vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses sätestatule.

Põhitegevuse tulude struktuuris, võrreldes 2018. aastaga, muudatusi ei ole prognoositud. Suurima osatähtsusega on põhitegevuse tuludes füüsilise isiku tulumaksu laekumine. Uusi kohalikke makse ei ole kavandatud. Riigi eelarve eraldiste osas on lähtutud 2018. aasta tasemest.

Põhitegevuse kulude kasv on kavandatud eelkõige personalikuludes ning majandamiskulude ja antavate toetuste osas on jäädud 2018. aasta tasemele. Madal põhitegevuse kulude kasv võimaldab suunata vabad vahendid investeeringuteks.

Investeeringute osas on põhirõhk haridusvaldkonnal. Kuna omavahendid ei kata kõiki investeeringuid, siis rahastatakse investeeringuid laenuvahenditest.

Eelarvestrateegia kinnitab, et Saaremaa vald on võimeline oma tegevusi finantseerima ja võetud kohustusi tasuma. Netovõlakoormuse ülempiir on 60% aastatel 2019-2021 ja alates 2022. aastast 68%.

LISA 1 SAAREMAA VALLA EELARVESTRAATEEGIA 2019-2022

Saaremaa Vallavalitsus	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	42 803 730	43 554 862	44 902 383	46 065 540	47 281 038
Maksutulud	24 582 964	25 749 650	27 097 171	28 260 328	29 475 826
sh tulumaks	23 333 711	24 500 397	25 847 918	27 011 075	28 226 573
sh maamaks	1 229 253	1 229 253	1 229 253	1 229 253	1 229 253
sh muud maksutulud	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	3 588 422	3 491 522	3 491 522	3 491 522	3 491 522
Saadavad toetused tegevuskuludeks	14 334 560	14 019 129	14 019 129	14 019 129	14 019 129
sh tasandusfond	2 043 259	1 843 259	1 843 259	1 843 259	1 843 259
sh toetusfond	10 844 790	10 844 790	10 844 790	10 844 790	10 844 790
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	1 446 511	1 331 080	1 331 080	1 331 080	1 331 080
Muud tegevustulud	297 784	294 561	294 561	294 561	294 561
Põhitegevuse kulud kokku	39 416 045	40 416 045	40 916 045	41 416 045	41 916 045
Antavad toetused tegevuskuludeks	2 417 705	2 417 705	2 417 705	2 417 705	2 417 705
Muud tegevuskulud	36 998 340	37 998 340	38 498 340	38 998 340	39 498 340
sh personalikulud	24 361 279	25 361 279	25 861 279	26 361 279	26 861 279
sh majandamiskulud	12 320 734	12 320 734	12 320 734	12 320 734	12 320 734
sh muud kulud	316 327	316 327	316 327	316 327	316 327
Põhitegevuse tulem	3 387 685	3 138 817	3 986 338	4 649 495	5 364 993
Investeeringitegevus kokku	-6 984 420	-8 088 650	-4 839 300	-5 274 300	-7 649 300
Põhivara müük (+)	118 600	200 000	200 000	200 000	200 000
Põhivara soetus (-)	-10 191 284	-9 824 000	-5 660 000	-6 085 000	-9 450 000
sh projektide omaosalus	-7 520 802	-6 269 350	-4 660 000	-5 085 000	-7 450 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	5 066 105	3 554 650	1 000 000	1 000 000	2 000 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-1 788 036	-1 820 000	-160 000	-160 000	-160 000
Finantstulud (+)	720	700	700	700	700
Finantskulud (-)	-190 525	-200 000	-220 000	-230 000	-240 000
Eelarve tulem	-3 596 735	-4 949 833	-852 962	-624 805	-2 284 307
Finantseerimistegevus	2 867 560	3 061 254	1 206 500	910 621	1 324 555
Kohustuste võtmine (+)	6 229 000	6 500 000	4 800 000	4 900 000	5 800 000
Kohustuste tasumine (-)	-3 361 440	-3 438 746	-3 593 500	-3 989 379	-4 475 445
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-729 175	-1 888 579	353 538	285 816	-959 752
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	2 842 298	953 719	1 307 257	1 593 073	633 321
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	24 060 416	27 021 670	28 228 170	29 138 791	30 463 346
sh kohustused, mis ei kajastu finantseerimistegevuses	600 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Netovõlakoormus (eurodes)	21 218 118	26 067 951	26 920 913	27 545 718	29 830 025
Netovõlakoormus (%)	49,6%	59,9%	60,0%	59,8%	63,1%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	25 682 238	26 132 917	26 941 430	27 896 968	32 189 958
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	60,0%	60,0%	60,0%	60,6%	68,1%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	4 464 120	64 965	20 517	351 250	2 359 933
Põhitegevuse tulude muutus	0%	2%	3%	3%	3%
Põhitegevuse kulude muutus	0%	3%	1%	1%	1%
Omafinantseerimise võimekuse näitaja	1,09	1,08	1,10	1,11	1,13

LISA 2 SAAREMAA VALLA SÖLTUVAD ÜKSUSED

Sõltuvad üksused KOKKU (konsolideeritud)	2017 täitmine	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	12 837 110	12 946 845	13 530 201	14 038 860	14 670 640	15 334 030
sh saadud tulud kohalikul omavalitsuselt	450 060	265 221	272 381	198 740	198 740	198 740
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud	0	0	0	0	0	0
Põhitegevuse kulud kokku (+)	12 269 979	13 351 236	12 978 081	13 459 040	14 061 940	14 694 840
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	0	0	0	0	0	0
sh alates 2012 katkestamatud kasutusrendimaksud (arvestusüksusesse mitte kuuluvatele üksustele)	0	0	0	0	0	0
Põhitegevustulem	567 131	-404 391	552 120	579 820	608 700	639 190
Investeeringitegevus kokku (+/-)	-550 035	-2 198 415	-863 500	-1 382 250	-332 000	-262 000
Eelarve tulem	17 096	-2 602 806	-311 380	-802 430	276 700	377 190
Finantseerimistegevus (-/+)	-58 323	264 761	-16 880	552 200	-213 440	-227 800
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	274 941	-2 239 304	-118 260	-35 230	273 260	349 390
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	316 168	98 741	210 000	215 000	210 000	200 000
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	4 062 739	1 823 435	1 705 175	1 669 945	1 943 205	2 292 595
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	396 712	661 473	644 593	1 196 793	983 353	755 553
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)	0	0	0	0	0	0
sh võlakohustused (arvestusüksuse sisene)	0	0	0	0	0	0
sh muud võlakohustused, mis kajastuvad ka KOV bilansis	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

LISA 3 SAAREMAA VALLA ARVESTUSÜKSUS

Saaremaa Vallavalitsus	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	55 485 354	56 812 682	58 742 503	60 537 440	62 416 328
Põhitegevuse kulud kokku	52 502 060	53 121 745	54 176 345	55 279 245	56 412 145
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud</i>	0	0	0	0	0
Põhitegevustulem	2 983 294	3 690 937	4 566 158	5 258 195	6 004 183
Investeeringustegevus kokku	-9 182 835	-8 952 150	-6 221 550	-5 606 300	-7 911 300
Eelarve tulem	-6 199 541	-5 261 213	-1 655 392	-348 105	-1 907 117
Finantseerimistegevus	3 132 321	3 044 374	1 758 700	697 181	1 096 755
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-2 968 479	-2 006 839	318 308	559 076	-610 362
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	98 741	210 000	215 000	210 000	200 000
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	4 665 733	2 658 894	2 977 202	3 536 278	2 925 916
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	24 721 889	27 666 263	29 424 963	30 122 144	31 218 899
<i>sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)</i>	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	20 056 156	25 007 369	26 447 761	26 585 866	28 292 983
Netovõlakoormus (%)	36,1%	44,0%	45,0%	43,9%	45,3%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	33 291 212	34 087 609	35 245 502	36 322 464	37 449 797
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	13 235 056	9 080 239	8 797 741	9 736 597	9 156 813